

Sivil Toplum
Kamu İşbirliği

TÜSEV
Türkiye Üçüncü Sektör Vakfı
Third Sector Foundation of Turkey

**Türkiye’de Sivil Toplumun Gelişimi ve Sivil Toplum-Kamu
İşbirliğinin Güçlendirilmesi Projesi**

▶ İSTANBUL YEREL İSTİŞARE TOPLANTISI

31.01.2013

Minerva Han, İstanbul

Toplantı Türü	: TÜSEV İSTANBUL YEREL İSTİŞARE TOPLANTISI
Tarih	: 31.01.2013
Yer	: İstanbul, Türkiye

TÜSEV Yerel İstişare Toplantıları

Türkiye Üçüncü Sektör Vakfı (TÜSEV), 1993 yılında aralarında Türkiye’nin önde gelen vakıf ve derneklerinin bulunduğu 23 sivil toplum kuruluşu tarafından üçüncü sektörün yasal, mali ve işlevsel altyapısını geliştirmek amacıyla kurulmuştur. TÜSEV, STK’lar için daha destekleyici bir yasal ve mali ortam yaratılması, STK’lara stratejik ve etkin kaynak aktarımının sağlanması, kamu, özel sektör ve üçüncü sektör arası işbirliğinin teşvik edilmesi, uluslararası topluluğun ülkemiz üçüncü sektörünü tanıması ve işbirlikleri kurması, sivil toplumla ilgili araştırma projelerinin hazırlanması, bu araştırmaların sivil toplum paydaşlarının gelecek faaliyet ve programlarında yol gösterici şekilde kullanılması konularında çalışmalar yapmaktadır.

Türkiye Üçüncü Sektör Vakfı, Sivil Toplum Geliştirme Merkezi Derneği (STGM) ve Yaşama Dair Vakıf (YADA) ile birlikte Haziran 2012 itibarıyla **“Türkiye’de Sivil Toplumun Gelişimi ve Sivil Toplum-Kamu İşbirliğinin Güçlendirilmesi”** projesini

1

Bu Hibe Projesi Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti tarafından finanse edilmekte olup STGM, TÜSEV ve YADA tarafından uygulanmaktadır.

Bu yayının içeriğinden sadece TÜSEV sorumludur ve hiçbir surette Avrupa Birliği’nin görüşlerini yansıtmamaktadır.

Sivil Toplum
Kamu İşbirliği

TÜSEV
Türkiye Üçüncü Sektör Vakfı
Third Sector Foundation of Turkey

Türkiye’de Sivil Toplumun Gelişimi ve Sivil Toplum-Kamu İşbirliğinin Güçlendirilmesi Projesi

gerçekleştirmektedir. Türkiye’de çoğulculuğu ve Avrupa ile bütünleşmenin değerlerini destekleyen güçlü demokratik kurumların ve sivil toplumun var olmasını sağlamayı hedefleyen proje kapsamında TÜSEV, yasal çalışmalar ve sivil toplum kamu işbirliğini hedef alan aktiviteler gerçekleştirecektir. Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Projede öngörülen faaliyetlerden bir tanesi, Türkiye’de sivil toplum-kamu diyalogunun iyileştirilmesi amacıyla, gerek sivil toplum örgütlerinin gerekse kamunun üzerinde anlaştığı ilkeleri içeren “**Davranış İlkelerinin**” oluşturulmasıdır. Proje kapsamında, sivil toplum örgütlerinin görüş, beklenti ve önerilerinin paylaşılmasına yönelik olarak TÜSEV farklı şehirlerde istişare toplantıları düzenlemektedir. Bu toplantıların beşincisi **31 Ocak 2013’de İstanbul’da** gerçekleştirilmiştir.

Toplantı Gündemi

10.30-13.30

1. TÜSEV’in ve AB Projesinin Tanıtımı
2. 4. Toplantının Amacının Açıklanması
3. Katılımcıların kısaca kendilerini tanıtması
4. Kamu- Sivil Toplum Diyalogu sırasında yaşanan sorunların ve olumlu gelişmeler/iyi örneklerin paylaşımı
5. Sivil toplum ve kamu ilişkilerinin ilkeleri, her iki tarafın rolleri ve sorumluluklarının tartışıldığı grup çalışmaları
6. Grup sunumları: belirlenen ilkeler, roller ve sorumlulukların paylaşımı ve tartışılması
7. Ortak noktaların ve üzerine uzlaşma sağlanamayan ilkelerin belirlenmesi
8. Son Yorumlar ve Kapanış

2

Bu Hibe Projesi Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti tarafından finanse edilmekte olup STGM, TÜSEV ve YADA tarafından uygulanmaktadır.

Bu yayının içeriğinden sadece TÜSEV sorumludur ve hiçbir surette Avrupa Birliği’nin görüşlerini yansıtmamaktadır.

Türkiye’de Sivil Toplumun Gelişimi ve Sivil Toplum-Kamu
İşbirliğinin Güçlendirilmesi Projesi

Katılımcılar

Toplantıya İzmir’den 10 STK’dan 11 temsilci katılmıştır.

	Kurum	Şehir
1	Edirne Roman Derneği (EDROM)	Edirne/İstanbul
2	Eğitim Reformu Girişimi (ERG)	İstanbul
3	Çocuklara Yönelik Ticari ve Cinsel Sömürü ile Mücadele İstanbul Gençlik Ağı	İstanbul
4	İnsan Hakları Derneği İstanbul Şubesi (İHD)	İstanbul
5	LGBTT Aileleri İstanbul Grubu (LİSTAG)	İstanbul
6	Rum Vakıfları Derneği (RUMVADER)	İstanbul
7	Sivil Toplum Örgütleri için Teknik Destek Projesi (TACSO)	İstanbul
8	Türkiye Erozyonla Mücadele ve Ağaçlandırma Vakfı (TEMA)	İstanbul
9	Türkiye Çocuklara Yeniden Özgürlük Vakfı (TCYOV)	İstanbul
10	Toplum Gönüllüleri Vakfı (TOG)	İstanbul

Sivil Toplum Örgütleri ile Kamu Kurumları arasındaki İlişkiler ve İşbirliği
Konusunda Olumlu Gelişmeler ve Deneyimler

- LİSTAG, LGBT bireyle ilişkilenebilmekte zorlanan, onlarla iletişim kurmayı tercih etmeyen ve onları ötekileştiren kamu kuruluşlarının, LGBT bireylerin ailelerini karşılarında gördüklerinde konuya karşı daha duyarlı hale geldiğini belirtti. Başka bir deyişle, kamu kuruluşlarının LGBT bireylerinin de toplumun diğer kesimlerinden bireylerin olduğu gibi ailelere sahip olduğunu fark etmesi, duruma daha insani bir açıdan yaklaşmalarına sebep olmaktadır. Bu noktada, LİSTAG’ın

**Türkiye’de Sivil Toplumun Gelişimi ve Sivil Toplum-Kamu
İşbirliğinin Güçlendirilmesi Projesi**

gerçekleştirdiği meclis ziyaretinde ilişki kurdukları kamu temsilcilerinin, LİSTAG’lı ailelerin çocuklarının can güvenliğiyle ilgili duydukları endişeleri dikkate aldığı ifade edildi.

- Toplantımıza katılan STK’lardan biri, düzenledikleri bir etkinliğe davet edilen kamu kuruluşlarının daveti ilk etapta yanıtızsız bıraktığını; ancak bu davetin AB ve TACSO’yla birlikte yapıldığını fark edince davete geri dönüşte bulduklarını belirtti.
- Veri temelli, saydam ve katılımcı eğitim politikası süreçlerinin gerçekleştirilmesi için faaliyet gösteren ERG, geçtiğimiz yıla kadar Milli Eğitim Bakanlığı’ndan talep ettikleri okulu terk, sınıf tekrarı ve devamsızlık verilerini sorun yaşamadan edinebildikleri üzerinde durdu. İki yıllık başarılı bir işbirliğinin ardından, bu veri paylaşımının gerekçe gösterilmeksizin durdurulduğu belirtildi.
- TÇYOV, çocuk adaletiyle ilgili görüş ve önerilerinin Kalkınma Bakanlığı tarafından hazırlanan 2014-2018 Kalkınma Stratejisi’nde yer aldığını ifade etti.
- RUMVADER günümüze kadar Rum cemaatinin kamu kuruluşlarıyla herhangi bir ilişkisi olmadığını ancak, “Azınlık Vatandaşları Eşit Vatandaşlar” adıyla gerçekleştirdikleri AB projesi aracılığıyla bu ilişkilerin geliştirilmesini amaçladıklarını belirtti.
- TACSO Dernekler Dairesi’ni anahtar paydaş olarak gördüğünü ve bu nedenden ötürü düzenlediği etkinliklere Dernekler Dairesi’ni sıklıkla dâhil ettiğini ifade etti. Örneğin, yurt dışına yapılan çalışma ziyaretleri ya da yurtiçindeki çeşitli toplantılara Dernekler Dairesi Başkanlığı’nın davet edilmesi sebebiyle, Dernekler Dairesi’nin kendi etkinliklerine de TACSO’yu dâhil ettiği belirtildi.
- TOG’un gençlerin katılımıyla gerçekleştirdiği “Adrese Büyüteç” projesi ile gençlere doğrudan hizmet veren Yurt-Kur, Mediko, Üniversitelerin AB ofisleri gibi kuruluşların katılımcı sivil izleme metodlarıyla izlenmesi, raporlanması ve raporların ilgili kurumlarla paylaşılması hedeflendi.

**Türkiye’de Sivil Toplumun Gelişimi ve Sivil Toplum-Kamu
İşbirliğinin Güçlendirilmesi Projesi**

- TEMA kamuyla işbirliğine çok açık bir kurum olduğunu; ancak sorunlu gördüğü alanlarda kamu kuruluşlarına karşı mücadele etmekten çekinmediğini belirtti. TEMA’nın kamu kuruluşlarıyla olan olumlu ilişkilerine örnek olarak Toprak Yasasının hazırlanma süreci örnek gösterildi. TEMA, Toprak Yasası’nın yazımı ve hazırlanması aşamasında aktif bir rol oynadığını ve yasanın içeriğini kamu kuruluşlarıyla birlikte oluşturduğunu ifade etti. İllerde kurulan Toprak Koruma Kurulları’na bu konularda çalışan bir STK’nın da dâhil edilmesi yasa kapsamına alındı. Bu nedenle pek çok ildeki Toprak Koruma Kurulları’nda konudaki uzmanlığından ötürü TEMA’nın bulunduğu belirtildi. TEMA’nın şu günlerde, Su Yasası’nın yazılması noktasında da kamu kuruluşlarıyla işbirliğinde bulunduğu üzerinde duruldu. Yasa yazım süreçlerinin yanı sıra, TEMA 2010 yılından bu yana uyguladığı ve Minik Tema adını verdiği erken çocukluk çevre eğitimi programının uygulanması sırasında Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) ile işbirliğinde bulunduğunu ve ilişkilerinin olumlu yönde olduğunu belirtti. Ancak, orman arazileriyle ilgili Orman ve Su İşleri Bakanlığı’yla yürütülen ilişkiler kapsamında kurulan işbirliğinin kimi zaman olumlu, kimi zaman ise olumsuz süreçlerden geçtiği belirtildi. TEMA yerel temsilciliklerinin yerel yönetimlerle olumlu ilişkiler kurduğu da belirtildi.

**Sivil Toplum Örgütleri ile Kamu Kurumları arasındaki İlişkiler ve İşbirliği
Konusunda Olumsuz Deneyimler ve Sorunlar**

- Toplantımıza katılan STK’lar kamu kuruluşlarının sürekliliği olan sosyal ve politik söylemlerden ve hatta kurumsal hafızadan yoksun olduğu üzerinde durdu. Başka bir deyişle, STK’ların kamu kuruluşlarıyla olan ilişkilerinde muhatap olunan kişilerin değişmesinin veya farklı pozisyonlarda kişilerle ilişki kurulmasının süreçlerin yeniden başlamasına sebep olduğu belirtildi. Bu bağlamda, kamunun sosyal politikalar söz konusu olduğunda bir kurumsal hafıza ve kurum için ortak

**Türkiye’de Sivil Toplumun Gelişimi ve Sivil Toplum-Kamu
İşbirliğinin Güçlendirilmesi Projesi**

söylemlerden yoksun olduğunun altı çizildi. Sivil toplumun kamu kuruluşları ile olan ilişkilerinin, var olan mekanizmalar yerine kişiler üzerinden yürütülmesi sebebiyle başlatılan süreçlerin muhatap olunan kişilerin değişmesiyle birlikte olumsuz etkilendiği belirtildi.

- Sivil toplumla kurulan işbirliğinin uzlaşılan ilke, sorumluluk ve mekanizmalar üzerinden yürütülmemesinin, STK’ların bildirdiği talep, görüş ve önerilere dair geribildirim alamamalarına sebep olduğu ifade edildi.
- Toplantımıza katılan STK’lar Gençlik ve Spor Bakanlığı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ve Kalkınma Bakanlığı’nın çeşitli konularda düzenledikleri toplantılara katılımcı ve eşitlikçi ilkeler doğrultusunda belirlenmemiş ve farklı kesimleri yeterince temsil etmeyen bir seçki STK’yı davet ettiğini belirtti.
- Bilgi Edinme Kanunu kapsamında yapılan başvurulara, başvurularda belirtilen ve hâlihazırda kamu kuruluşlarının elinde bulunması gereken istatistikler söz konusu olduğunda dahi cevap alınmadığı durumların oldukça fazla olduğu üzerinde duruldu. Örneğin, Dernekler Dairesi’ne hak temelli çalışan örgütlerin il bazında dağılımının sorulduğu bir Bilgi Edinme Başvurusu’na cevap alınmadığı belirtildi. Halbuki, Dernekler Dairesi’nin bu tür bir istatistiki veriye halihazırda sahip olması gerektiği ifade edildi.
- Kamu kuruluşlarının sivil toplum kuruluşlarının uzmanlıklarına ihtiyaç duydukları noktada, ya da sivil toplum kuruluşlarının taleplerinin meşruiyetini sorguladıkları zamanlarda sivil toplumdan düzenli ve eşgüdümlü olması yönünde bir talepte bulunduğu belirtildi. Ancak toplantımıza katılan STK’lar yapısı, amaç ve sorumlulukları itibariyle sivil toplum örgütlerinin eşgüdümlü çalışma zorunluluğu bulunmadığını, aksine kamu kuruluşlarının bu sorumluluğa yapısı, görevi ve sorumlulukları itibariyle sahip olduğunu belirtti.

Önemli not: Sivil toplum kuruluşlarının kamu kuruluşları ile olan olumsuz deneyimlerinin tartışıldığı sırada, STK’ların birbirleriyle olan ilişkileri hakkında bir özeleştirici dile getirildi. STK’ların kendi çalıştıkları alanda faaliyet gösteren diğer

6

Bu Hibe Projesi Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti tarafından finanse edilmekte olup STGM, TÜSEV ve YADA tarafından uygulanmaktadır.

Bu yayının içeriğinden sadece TÜSEV sorumludur ve hiçbir surette Avrupa Birliği’nin görüşlerini yansıtmamaktadır.

Sivil Toplum
Kamu İşbirliği

TÜSEV
Türkiye Üçüncü Sektör Vakfı
Third Sector Foundation of Turkey

Türkiye’de Sivil Toplumun Gelişimi ve Sivil Toplum-Kamu İşbirliğinin Güçlendirilmesi Projesi

kuruluşlarla tanışıklıklarını arttırması ve ilişkilerini güçlendirmesi gerektiği ifade edildi. Benzer alanlarda faaliyet gösteren STK’ların birbirlerinin çalışmalarından ve kimi durumlarda varlığından haberdar olmamasının endişe verici bir durum olduğu üzerinde duruldu.

Sivil Toplum Örgütleri ile Kamu Kurumları arasındaki İşbirliğinin Geliştirilmesine Yönelik Beklentiler ve Öneriler

Toplantının üçüncü bölümünde katılımcılar iki gruba bölünerek farklı rollere büründüler ve sivil toplum - kamu işbirliğinin ilkeleri, her iki tarafın rol ve sorumlulukları nelerdir üzerine grup tartışması gerçekleştirdiler. Gruplar aşağıdaki şekilde oluşturuldu:

1. Grup: Sivil toplum örgütü temsilcileri olarak, STK-Kamu işbirliği söz konusu olduğunda kamu kuruluşlarının uyması gereken ilkeler, roller ve sorumluluklar nelerdir konularına dair grup tartışması yaptılar.
2. Grup: Kamu sektörü temsilcileri olarak, STK-kamu işbirliği söz konusu olduğunda sivil toplum örgütlerinin uyması gereken ilkeler, roller ve sorumluluklar nelerdir konularına dair grup tartışması yaptılar

Aşağıda bulunan talepler, iki grubun da üzerinde uzlaştıkları ilkeler, sorumluluklar ve rolleri özetlemektedir.

1. Grup

- Kamu kuruluşları STK’larla kurdukları ortaklıkların ardından gelişen süreçte bu ortaklığı STK’ların aleyhinde kullanmamalıdır.
- Kamu kuruluşları STK’lara eşit mesafede durmalı ve STK’lar ile kurduğu ilişkide eşitlik ilkesini ihlal etmemelidir.
- Kamu kuruluşları Avrupa Konseyi Ayrımcılık Kriteri doğrultusunda sivil toplum kuruluşlarıyla olan ilişkilerini yürütmelidir. Bu kriterler doğrultusunda kamu kuruluşlarının sivil toplum kuruluşlarıyla olan ilişkileri eşitlikçi, şeffaf, katılımcı, bağımsızlığa saygılı, tarafsız, erişilebilir ve iletişime açık bir şekilde yönetmelidir.

7

Bu Hibe Projesi Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti tarafından finanse edilmekte olup STGM, TÜSEV ve YADA tarafından uygulanmaktadır.

Bu yayının içeriğinden sadece TÜSEV sorumludur ve hiçbir surette Avrupa Birliği’nin görüşlerini yansıtmamaktadır.

**Türkiye’de Sivil Toplumun Gelişimi ve Sivil Toplum-Kamu
İşbirliğinin Güçlendirilmesi Projesi**

- Kamu, STK’ların gelişmesi için elverişli ortamın oluşması için kolaylaştırıcı bir rol oynamalıdır.
- Kamunun katılımcı ve şeffaf bir sürecin sonunda geliştirdiği bir STK stratejisi olmalıdır.
- Kamu kuruluşları sivil toplum kuruluşlarıyla kurduğu ilişki ve işbirliği sırasında merkezîyetçi anlayıştan uzak bir tavır benimsemelidir.

2. Grup

- Sivil toplum geniş bir alanı ve pek çok farklı paydaşı bünyesinde barındırdığı için kamu kuruluşları bu alanın öznelerini yakından tanımak için çaba göstermelidir.
- Sivil toplum kuruluşları kamu kuruluşlarıyla tanışıklık kurma ve işbirliği yapmaya açık olmalıdır.
- Sivil toplum kuruluşlarının kamu kuruluşları tarafından denetlenmesi yerine kendi temsilcilerinden oluşan bir üst kuruluş tarafından denetlenmesi sağlanmalıdır. Bu kamu kuruluşlarının üzerindeki bürokratik yükü hafifleteceği gibi, sivil toplum örgütlerinin daha demokratik mekanizmalar aracılığıyla denetlenmesine sebep olacaktır.
- Sivil toplum kuruluşları kamu kuruluşlarıyla kurdukları ilişkilerde tarafsız ve önyargısız olmalıdır.
- Sivil toplum kuruluşları toplumun farklı kesimlerinin farklı ihtiyaç ve beklentilerini aktardıkları için, kendi aralarında örgütlenerek eşgüdümlü çalışmalıdır.
- Kamu kuruluşları sivil toplum kuruluşlarının talepkâr olmasını istemeli ve bunu demokratik toplumların bir ön koşulu olarak algılamalıdır.

“Kamu” ve “Sivil Toplum” kimliği üzerinden sivil toplumun ve kamu işbirliğinin ilke, rol ve sorumluluklarını tartışan STK’lar, grup çalışmalarında belirtilen kimi görüşler üzerinde uzlaşma sağlayamadı. Bu görüş ve öneriler şunlardır:

Sivil Toplum
Kamu İşbirliği

TÜSEV
Türkiye Üçüncü Sektör Vakfı
Third Sector Foundation of Turkey

**Türkiye’de Sivil Toplumun Gelişimi ve Sivil Toplum-Kamu
İşbirliğinin Güçlendirilmesi Projesi**

- **Tarafsızlık:** Toplantımıza katılan kimi STK’lar sivil toplumun ilkesel olarak kamu kuruluşlarıyla kurdukları ilişkilerde tarafsız olmaları gerektiğini savundu. Ancak bazı diğer STK’lar sivil toplumun yapısı gereği tarafsız olamayacağını ve hatta olmaması gerektiğini ifade etti. Sivil toplumun eğitim, sağlık ve hak temelli çalışma alanlarında faaliyet gösteriyor olması sebebiyle bir “taraf” olduğu ve kamu kuruluşlarıyla kurduğu ilişkilerde bu pozisyonundan taviz veremeyeceği üzerinde duruldu.
- **Kamu fonu:** Toplantımıza katılan kimi STK’lar aidat ve üye bağışlarıyla kuruluşlarının finansal giderlerini gidermekte zorlandıklarını ifade ettiler. Uluslararası fonlara alternatif olarak, kamu kuruluşlarının da sivil toplumu fonlayan bir mekanizması olması gerektiği üzerinde duruldu. Ancak bazı diğer STK’lar kamu tarafından fonlanan STK’ların bağımsızlığını koruyamayacağı ve gerektiği takdirde kamu kuruluşlarıyla ilgili eleştirel söylem ve politikalar üretemeyeceği üzerinde durdu.